

Fråga advokaten

Jon Kihlman

Hur kan parterna, främst säljaren, uppnå större säkerhet i samband med konsignation?

Fredrik Jonsson, GE Healthcare i Umeå

! Jag fortsätter på ämnet konsignation från förra numret. Som jag då nämnde är anspråk på betalning eller återfående av ett konsignationslager hos en köpare sällan mycket värda om köparen går i konkurs, eftersom varorna i lagret är i köparens besittning och det i allmänhet finns fler i och för sig berättigade anspråk än det finns medel för att täcka dem. I det följande kommer jag att behandla några uppslag som åtminstone ökar chansen för att säljarens anspråk ska stå sig i en konkurssituation.

Betalning före uttag

En säljare kan förbehålla sig rätten att ta tillbaka en vara som inte betalas, ett så kallat återtagande- eller äganderättsförbehåll. Ett sådant förbehåll är giltigt även gentemot köparens konkursbo under förutsättning bland annat av att parternas avsikt varit att varan faktiskt ska kunna tas tillbaka om betalning inte sker. Förbehållet skyddar däremot inte säljaren när avsikten varit att köparen ska ta varan ur lagret, använda den i sin produktion och först någon gång därefter betala för den, vilket torde vara det vanliga vid konsignation.

Om avtalet i stället föreskriver att köparen ska betala innan varor tas ur konsignationslagret, är det alltid praktiskt möjligt att ta tillbaka alla varor som vid varje tidpunkt omfattas av förbehållet. Det borde i sin tur innebära att förbehållet är giltigt och därmed att säljaren är skyddad.

För att det ska vara praktiskt möjligt

att förfara på detta sätt, kan det knappast vara fråga om dagliga uttag ur konsignationslagret. När det å andra sidan rör sig om mer sporadiska uttag, möter förfarandet inga större praktiska hinder. För att konstruktionen ska kunna fungera är det viktigt att betalning faktiskt sker före varje uttag, så att det inte i efterhand kan konstateras att avtalet i verkligheten avviker från vad som sägs i avtalsdokumentet och att det egentligen är fråga om ett avtal där köparen har rätt att ta ut varor och betala först senare.

Anbud

Ett annat sätt som kan fungera bygger på konstaterandet att köparen inte kan bli ägare till de levererade varorna på annat sätt än genom ett avtal. Om inget avtal finns, kan köparen inte ha förvärvat varorna. Ett sätt att skydda säljaren skulle därför kunna vara att undvika avtalskonstruktionen och i stället låta säljaren lämna ett anbud till köparen att förvärva de varor som i avvaktan på en eventuell accept lagras hos köparen.

Anbudskonstruktionen skyddar inte säljarens anspråk på betalning för de varor som faktiskt har tagits ut, eftersom avtal om köp har ingåtts och besittningsövergång skett beträffande dem utan att betalning ännu har erlagts. Konstruktionen bör emellertid kunna fungera beträffande de varor som ligger i konsignationslagret och som därmed ännu inte har överlåtits till köparen.

Legotillverkning

Det förekommer att parterna i ett konsignationsavtal är säljare och köpare trots att så inte behöver vara fallet. Ibland skulle "köparen" lika gärna kunna vara legotillverkare och som sådan endast utföra arbete på varor som tillhör motparten. Sakrättsliga problem kan i sådana situationer begränsas till bevisproblem – vilka i och för sig kan vara nog så besvärliga att bemästra – genom att parterna undviker att konstruera sin relation som en mellan säljare och köpare. Om avtalet endast innebär att "köparen" ska utföra arbete på motpartens varor och när arbetet är utfört lämna tillbaka de bearbetade varorna till denne, eller för dennes räkning leverera dem till någon annan, har det aldrig varit fråga om en överlåtelse. Varorna har därmed aldrig kommit i "köparens" ägo och ingår därför inte heller i dennes konkurs.

JON KIHLMAN

FAKTA

JUR. DR JON KIHLMAN är advokat vid Gärde Wesslau Advokatbyrå i Stockholm. Hans specialiteter är avtalsrätt, särskilt köprätt, offentlig upphandling samt transporträtt. I varje nummer besvarar han läsarnas frågor.

Maila frågorna till redaktionen@silf.se. Redaktionen förbehåller sig rätten att korta ner frågorna.